

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 83. ANULU XVII.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'sa si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu baniga prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 1931 Octomvre 1869.

in provinciole din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p. 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratielo se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. virulu, pentru a dou'a ora cu 5. cr. si pentru a trei'a repetiro cu 3. cr. v. a.

Din Dalmati'a.

In 18 l. c. unu despartimentu de trupe imperatesci a curatitu Crkazze de insurgenti si a prevediutu fortulu Dragalj cu provissiuone. In 20 s'e-r'a avu colon'a de trupe a colonelului Fischer o lupta, in carea insurgentii fura respinsi cu perderi mari; dintre ostasi fura doi raniti. Insurgentii se intarescu in Cattaro prin omeni si munitione, asiá incátu in 16 a l. c. se aflá acolo la vr'o 10,000 de barbati. Din Lisano incependu imperatescii au curatitu dealurile de prinpregiuru prin tunuri de munte. Colon'a principala si-a intinsu castrele la Creslau, iera colon'a laterala a colonelului Fischer inaintéza. Comandantele se afla in posetiune de a trage unu cordonu pre lángea Montenegro si Hertiegovin'a si a intretelé incátu-va comunicatiunea.

Se vorbesce; ca locotenintele marsialu campestru contele de Gondrecourt, de presinte in disponibilitate, carele e chiamatu de Majestatea sea la Pest'a, va fi denumitu de comandante in Dalmati'a, spre a operá cu mai multa energia. Pana acum'a comandéza acolo generalulu Wagner.

Dumineca in 11/23 insurgentii au luat, se dice, prin tradare fortulu Stanjevics, la care impregiurare a caditu unu ofieru si doi ostasi, doi fura raniti, restulu garnisoni de 40 de feciori iau datu insurgentii libertatea, fiinduca voru a si crutiá proviantulu. In acestu fortu au astatu insurgentii multu proviantu, unu depositu mare de praju si doue tunuri, din alte parti se dice, ca f. Stanjevics nu aru fi avutu tunuri. In 23 dupa amiédi atacara insurgentii forturile Trinit'a si Gorozd'a, fura inse respinsi prin doue batalóne si patru tunuri dupa o lupta de 3 ore cu perderi mari. Dintre ostasii imperatesci au caditu in lupt'a acést'a 4 feciori, 7 si unu ofieru suntu raniti, iera insurgentii sa fi avutu 30 de morti si raniti. Insurrectiunea se latiesce pre di ce merge si s'a intinsu pana la frontier'a Albaniei, unde se pare, ca voru a se concentra insurgentii, asteptându póte ajutorare dela Albanesi, cari suntu de o vitia si de o religione cu ei, apoi se tragu si pentru aceea cátra mare fiindu ca pre acolo mai curendu le póte veni ajutoriu si le stá deschisa retragerea. Numerulu trupeloru imperatesci, cari s'au tramisu pana acum'a pentru suprimerea insurectiunei e numai 3800, prin urmare nu e mirare, déca pana acum nu s'au pututu luá mesuri mai energice. Apoi trupele tramise acolo nu suntu dedate cu lupt'a de munte si cu strapatiile de acolo. Se crede, ca voru decide in V'en'a a tramite pre câmpulu de bataia regimete de grenicieri croato-slavoni. —

Pre lángea tóte fatiarniciele de neutralitate ale Montenegrului si a Herzegovinei totu s'a adevéritu mai in urma, ca aceste a spriginitu rescól'a, cáci intre insurgentii prinsu suntu si doi montenegri.

La inceputu se paré, ca mai cu inlesnire va succede de a nadusi rescól'a Dalmatiniloru. Dupa ce in sa in dtele din urma operatiunile soldatiloru imperatesci a fostu fára succesu mai cu séma, dopa cum spune: Wiener Abendpost, din caus'a impregiurariloru locale nefavoritóre, a tempului celui reu, care de regula tótna acolo este nefavoritriu si mai cu séma din consideratiuni moderatóre cátra insurgenti, ca dóra se delaturá insurectiunea prin inliegeri reciproce, asiá in 25 Octobre s'a luat mesuri mai serióse in contra insurgentiloru. Seriositateá si energi'a, dice „Neues Fremdeblatt.“ care se desvólta acum in conducerea resbelului ne face sa sperámu, ca ce s'a neglesu pana acum se va direge, tramitendu-se in contra insurgentiloru o trupa, care i va derimá si discouragiá. Si cá sa succéda acést'a mai curendu nu trebúie sa li se

dea tempu, cá sa se intaréscu prin Rejanii din Hercegovin'a.

Diet'a Ungariel.

Presiedintele Somssich si exprima poft'a, ca ceriulu sa conduca pre Maj. Sea in caletori'a in Orientu si salu aduca ierasi in fericire in mediuloculu poporeloru iubite. (éljen lungu doratoriu) Se petrece la protocolu. Madarász postesce a se adauge in protocolu, ca despre atari caletorii sa se consulteze si diet'a, acuma postesce, cá caletori'a acést'a sa aiva urmari bine eventatóre si pentru popóre. Presiedintele anuntia incursele. Deputatulu Halász si preda protocolulu alegerei sele. Mai multi deputati predau petitiuni din diferite parti. Aless. Csiky interpeléza pre ministrulu de interne in privintia onoru afaceri ale orasiului Erlau cu edificiulu scolaru. Németh urgéza raspunderea la interpelatiunea sea facuta in afaceri ale comitatului Heves. Simonyi interpeléza pre ministrulu de comunicatiune pentru tiparirea unoru pacturi ale statului. Mályus interpeléza pre ministrulu de justitia despre una escesu alu panduriloru din comitatulu Baranya, ce lau facutu cu ocaziunea alegieriloru in Szt. Lorincz, unde au omorátu pre unu alegatoriu si au ranitu pre alti siepte. Cere o procedura mai stricta fatia cu pandurii, cari au fostu elibaratu de judele investigatoriu. Ministrulu de justitia Horváth 'lu indrépta a apelá in privintia acést'a pe calea legale, ne fiindu chiemarea ministrului a se mestecá in decisiuni judecatoresci, ci numai a supraveghéa totulu. Dupa altele se primisce propunerea lui Madarász, cá nefiindu interpelatiunea la loc, ces'a sa o ia simplu la cunoscintia.

Ministrulu de justitia raspunde la interpelatiunea lui Németh, pentru ce s'a tramisu comisariu regescu in comitatulu Hevesiului, ca decisiunea comitetului comitatensu alu Hevesiului a vatematu regimulu si legile, aratându mai pre largu cum si prin ce. Dupa altele Németh, pre carele in vorbirile sele 'lu aprobéza stáng'a meru, propune, cá i. casa se dojenéscu prin o decisiune procedur'a regimului in numit'a afacere, sa céra pedepsirea comisariului (Iul. Szapáry) pentru unele ilegalitati comise si sa ia mesuri, cá sa nu se mai vatem municipalitatea constitutionale prin tramiterea de comisari regesci. Dupa mai multa desbatere si vorbiri pro si contra primirei acestei propuneri, se trece la votisare. Neputendu-se aflá resultatu, fiindu ca drépt'a facea larma mare se trece la votisare nominale — din care resultéza, ca propunerea este respinsa cu o majoritate numai de 27 voturi.

Unu adevéru.

(Urmare.)

Nonumai dintre invetiatori au datu prin insarcinarea aratata supremului inspectoratu alu scóloru nóstre conf. mána de ajutoriu intru a provedé scólele nóstre populare cu cárti mai corespundiatórie scopului, decátu cele d'anteiu, ci si alti barbati literati de ai nostri, pre cari adeca nu s'au sfiutu supremulu inspectoru, a-i insarciná cu asiá ceva; atátu o parte din acesti'a, cátu si opurile lor, 'i va aflá dlu cor. insemnati cu numele lor in nr. 72. a. c. alu „Telegrafulu romanu.“

Pre cei, cari stau dea dreptulu sub máu'a sea, 'i póte insarciná cineva, sa-i lucreze ceva necesariu, inse pre cei-lalti, dupre nece o lege, nece de cum, nu! — chiaru de 'i-s'aru paré dlu cor. modulu acést'a de procedere in administrarea afaceriloru scolaru si vitiosu si daunaciosu inaintárii! — cu tóte ca dlu cor. nu póte aratá nece o carte scólastica buna si corespundiatórie cerintieloru scólei nóstre populare, pre carea inse, pentru ca aru fi tiparita in alta óre care tipografia, iar nu in cea

archidiecezana gr. res. din Sabiu, si pentru ca nu aru portá timbrulu unei asemenea insarcinári, amu vedé-o lipsita de onórea, a ajunge in mánile eleviloru scólei nóstre populare!

Desvóltarea scólei nóstre populare in modulu acést'a, vedemu, ca a urmatu si urméza cu pasi firesci, si — cine scie, sa fi auditu vre-o data, sa fi veditu vre-o data, ca firea (natur'a) au caditu in progresulu ei in stare de compatimire?!

Fire-aru inse cine-va in capulu unei trebi; presupunere-aru in sarituri, in stángacii o inaintare mai buna intru a si ajunge vre unu scopu: — urmându astfelu, au nu s'aru cá?!

c) Mai incolo dice dlu corespundinte: „Déca in scóla se introducú numai cártile compuse in urm'a insarcinárii insp. supr. de scóle, apoi scriitorii, cari dintru intemplanté séu din desgratia nu au onórea sa fia insarcinati si ei de a compune cárti, 'si potu pune condeiulu de cuiu: iata monopolulu! si unde e monopolu, acolo se intielege, cá nu e emulatiune, nu e concurentia, si unde lipsescu acestea, incéta si perfectiunarea producentiloru si imbunetáirea si producteloru.“

Aici compatimimú pre dlu cor., cáci póta asiá mare spaima de monopoluri, chiaru cá copii de stafii!

Déca, dupre cum amu aretatu mai susu, supremulu insp. de scóle au trebútu sa insarcineze pre cineva, a compune cárti scol. mai bune, cá prin acestea sa se póta scapá odata de cele d'anteiu mai rele; va sa dice acést'a monopolu?

Amu aretatu si cárti scol. dela neinsarcinati introduse oficialminte in scól'a nóstra populare; acést'a inca este monopolu?

Monopolu, déca supremulu inspectoru alu scóloru gr. res., cá unu medicu bunu, nu póte amestecá in leacuri tóte soiurile de ierba, cum 'i-aru poté-o dá cineva?

Monopolu, cáci nu au potutu deprinde inca pre mai multi, sa-i culéga ierburile cerute?

In ce se cuprinde daru monopolulu, care a prieinuitu dlu cor. astfelu de fiori panice, de nu cumva in prea mult'a simpatia, ce o are domni'a sea cu bietii scriitori, cari dintru intemplanté séu din desgratia nu au onórea, sa fia si dloru insarcinati cu compunerea de cárti scólastice?

Pentru acesti'a, l'amu sfatui, sa nu se supere asiá tare, fára de a luá sém'a, ca cine plánge pentru toti, aceluia 'i-se scurgu ochii!

Dlu cor. 'si-aru face insu-si domniei sele multa bine, déca aru avé bunetatea, a se crutiá cu atát'a compatimire; cáci déca pana acum nu a fostu insarcinatu vre unulu dintre scriitorii domniei sele, a compune cárti scólastice dintru intemplantéa antei'a, 'i-va veni rendulu, a se insarciná in intemplantéa a dóu'a; ier' cátu pentru cei caduti in disgratia, póte insu-si cugetá, ca aceli'a voru fi gresitu ceva; fiindu cá numai o asemenea fapta trage dupa sine disgratia; pre unii atari, cere rezonulu, nu a'i compatimí, ci a-i indréptá, pre cátu adeca póte cineva, induplicandui sa 'si cunósca gresiél'a, care o voru fi facutu, sa le para reu, pentru ca o au facutu, sa se otaréscu a nu o mai face, apoi sa 'si implinéscu detorintiele chiamárii lor cu scumpetate si demnitate, iubindu bun'a-cuviintia; — prin acést'a nu 'iaru poté pune in stare, a fi si dloru insarcinati?

Altmintea, intre cine s'aru poté face emulatiune? cine aru tiené concurentia? — cá sa nu inceteze perfectiunea producentiloru si imbunetáirea producteloru!

Séu dóra crede dlu cor., ca cu aceli scriitori, pre cari 'i scie domni'a sea, ca ambla sa se elibereze de datorintie, va poté tiené pieptu, combate

sî resturnă pre grozavulu monopolu de cărți scolare din archidieceasa, pre vestitul uriasu, inimiculu prîncesei, Micomicon'a? — se insielă forte tare! — acesti scriitori nece că aru dá bine fatia eu ingrozitul uriasu, sî indata aru parasî sî pre mecenatele loru sî totu, aru aruncá condeiulu, séu ca l'aru pune in cuiu, sî — aru tulio la fuga!

5. Dupa acést'a dlu cor. mai arata odata, ca este contrariu monopolisării cărtilor scolare „chiaru sî deca acést'a s'aru face nu intru interesulu vre unui particulariu, ci intru interesulu unui institutu, cum este tipografi'a archidieceasana;“ trece la pretiulu cărtilor: „Cându e vorb'a de cărți scol., dela ele (cere) inainte de tóte, cá sa fia bune, apoi sa fia estene cátu se póte, sî in urma numai: cá o parte din profitulu, ce ele dau, sa tréca intr'unu fondu publicu.“

Doresce imultirea fondurilor tipografiei; nu póte inse dori, cá ea „ce are de a servi culturai sa se inavutiésca pre contulu culturai;“ acést'a o doresce „cu atât'a mai putienu unui individu.“

a) Monopolisarea cărtilor scolare, dupre cum amu aretat'o mai susu, s'au facutu, nu in interesulu vre unui particulariu, nece in interesulu tipografiei archidieceasane, cá institutu filantropicu, ci chiaru in interesulu poporului romanescu gr. res.

Fiacare particulariu din archidieceasa traiesce din banii, cari 'si-i cástiga elu insu-si muncindu la meseri'a lui, care a invetiát'o; fára cá sa accepte, séu sa pretindia, a'i face tipografi'a archidieceasana sî lui parte din banii cástigati tiparindu prin monopolisare cărți scolare!

Tipografi'a archidieceasana nece ca este menita, a tipari numai cărți scolare, nece ca a tiparitu acum'a, séu tiparesce inca numai de acestea; in atare casu aru trebui sa aiba tiparite de acestea, atâtea, încátu n'aru mai incapé in tóte librariile din tíera (asiá ceva póte ca numai dlu cor. va fi vediutu undeva); ci ea tiparesce cărți sî de ori-care altu cuprinsu, încátu iarta acést'a adeca legile presei; prin urmare monopolisarea de cărți scolare nece tipografiei archidieceasane nu'i póte aduce vre unu folosu; — sa dicemu totusi, ca dela sutele de mii de exemplarie ale câte unei cărți scolare tiparite, pre care adeca le va fi sciindu dlu cor., 'i remáne ceva cástigu; — daru apoi — fantasmele 'i voru fi aducendu chartia, farba, 'i voru fi reparându literale de metalu, cându se tocescu, 'i voru fi dregându testurile, cându se strica, voru fi mánundu culegerea sî tiparirea, voru fi aducendu luminári, lemne, voru fi maturându urloiu s. a. s. a. voru fi servindu, cá economu alu institutului acestui'a, numai in ciud'a sî necazulu necredinciosiloru, cari nu voru sa-'i recunósca acestu cástigu banalu famosu?

FOISIORA.

Frumosulu la obiecte sî frumosulu la fapte.

(Unu tractatu esteticu celitu de Ilariu Puscariu in Societatea literaria a romániloru din Vien'a in Apriliu 1869.)

Déca vomu analisá vorbirea ómeniloru, aflámu cá ea sta din legarea notiuniloru, ce le abstragemu dela obiecte. Legatur'a acést'a a notiuniloru nu póte fi arbitraria, ci trebue sa fie basata pre natur'a obiectelor. Legarea de dóue notiuni este judecata. Judecátile, ce se facu asup'r'a obiectelor, potu privi materi'a obiectelor séu form'a acelor'a. Judecátile, ce se facu asup'r'a materiei, se numescu sî judecáti logice, sî cele asup'r'a formelor obiectelor se numescu judecáti estetice. Contrariu acést'a nu vré se insemnedie ca judecátile estetice aru fi nelogice, fára deosebirea acést'a se face cu privire la modalitatea, prin carea ajungemu la aceea judecata. La judecátile aci numite logice „per excellentiam“ ajungemu séu analisáundu unu conceptu, in conceptulele din care sta sî este judecata analitica, asiá d. e. conceptulu de auru contine in sine o multime de alte concepte asiá galbenu, tare, greu, etc. Dicându un'a din aceste despre auru, cunoscentia de auru nici s'a maritu nici s'a imputienatu fára amu disu unu ce despre auru, care este in finiti'a lui; séu deducemu unu predicatu dela unu subiectu nu nemidilocitu, fára midilocitu pre unu drumu mai lungu alu concludeloru sî este ceea ce numimu sintesa (a priori sî a posteriori). In ambe casurile este spiritulu activu, meditendu sî combinându sî totu deodata fermuritu de nisce legi ale spiritului, care legi le numimu noi legitatea sî ne

Inse interesulu, pre care 'lu aduce acésta monopolicare a cărtilor scolare poporului nostru din acésta patria, este forte mare: ea cultivéza mintea eleviloru poporului nostru impartasindu-le cunoscentie lolositorie, le imple anim'a de dragoste cátra, sî-'i intaresce in credinti'a strabuniloru nostri cea adeverata, apoi cresce din ei fii bunu ai natiunii nostre románe sî ai patriei!

b) Cártille scolare, esite din tipografi'a archidieceasana gr. res. prin acésta monopolisare suntu bune, ba inca cu atât'a mai bune cu cátu, cá dintrensele sugendu temeiele culturai sî educatiunii moralu-religióse sî natiionali inteliginti'a nóstra cea tenera, o vedemu, fiind ca, ceace invetiá omulu la teneretie, 'i frugiferéza sentiementele pána la grópa, desvoltata in fii credinciosi ai mamei nóstre bisericici cei adunate sî ai dulcei nóstre natiuni sî cetatieni vrednici ai statului! — cari nu policescu in fati'a inteligintiei, ceice au gustatu principiile culturai sî educatiunii din cărți scolare tiparite de altii! — sî cea-lalta parte a populatiunii nóstre s'au desceptatu prin monopolisarea de cărți suslaudata pána acumu intru' atât'a, încátu au prinsu a se apropiá de, sî a imbratosiá meseriele, artile sî negotiulu rezonabilu!

Nu sumentu fantastici, nici lunatici, nici statatori pe locu, nici dor' superstitiosi, sa luámu adeca cártille acestea de perfecte intru tóte in felulu loru sî stadiulu, la care au ajunsu pána acum desvoltarea scólei nóstre sî prin ea a poporului nostru, dreptu culmea perfectiunii! — ; voimu, dara sî contribuimu din respoteri la imbunetáirea cartiloru nóstre scolare sî a stárei scólei nostre in tóta privinti'a; inse pentru acést'a nu se cuvine a huli, séu chiaru a blastemá pre Preademni' Barbati ai nostri, cari sî pentru ca ne au creatu cu forte multa truda sî sudóre acestu obiectu de reformare, sî inca se silescu din respoteri, ne inlesnescu, ne ajutorescu sî pre noi, alu imbunetáti, alu nobilitá promováundu cátra perfectiunare; — nu dicemu mai multu, fiindu ca la acést'a nu credemu sa póta ajunge viéti'a nóstra; — acést'a este tem'a urmasiloru nostri!

Ce aru meritá dar' cineva indrasnindu, a luá in desiertu prea maritulu Nume alu Preabaviloru nostri Barbati ai seculului nostru anteluptatori intru a peface sórtea poporului nostru in mai buna, unu Nume — demnu de celu mai onorificu locu in paginile istoriei neamului nostru;

Cátu de fericiti s'aru fi tienutu, déca aru fi mostenitu sî Ei dela antecesorii loru o scóla organizata, cu invetiatorii ei, cu cártille ei dreptu obiectu de reformare; in atare casu, firescu, scóla nostra ar trebui sa fia adi multu mai inaintata!

c) Cartile esite din tipografi'a archidieceasana gr. res. prin monopolisare suntu sî forte estine;

conducu la cunóscrea a d e v e r u l u i. Cu totu altmintrelea se nascu judecátile estetice: Aici spiritulu este mai multu pasivu, cáci vadiendu omulu o referintia de forme a obiectelor, unde cátu de cátu spiritulu nu póte remanea indiferentu, dice despre acelu obiectu ca este frumosu séu este uritu.

Déca esaminámu dupa modulu cum a ajunsu elu la acésta judecata, aflámu ca nici o combinatie logica nu precurge, fára impressiune totala, ce o capeta prin formele acelu obiectu sî o exprima elu spontanen. Cumca acést'a este o impressiune totala, ce o face formele obiectului asup'r'a omului, sî ca spiritulu omului se are aci mai multu pasivu, se vede de acolo cá déca l'ai intrebá pre unu atare omu, care si-a datu judecata in privinti'a frumosului séu a uritului, ca de ce numescu elu acelu obiectu frumosu séu uritu? nu aru sci se-si dée sém'a fáre celu multu aru dice ca e frumosu séu uritu pentru ca i place séu i displace. Prin acést'a n'a disu cu nimicu mai multu cá intáiu. Dupa ce amu rectificatu distingerea acést'a in judecáti logice sî judecáti estetice voiu trece la espunerea generala tractatului acestui'a. In multe judecáti, ce facu ómenii despre lucruri se intempla, ca judecat'a unui'a se divergiedie de a altui'a. Acést'a se intempla inca sî in judecátile numite mai susu logice, unde formulile logice, care le posede totu omulu cu mintea sanetósa, restringe pre fia-cine la unu ce, ce nomimu noi adeveru. Déca inca pre acestu terenu se afla divergentia sî laxitate apoi acéstea se arata sî mai tare pre terenulu esteticu, unde la aparintia nu esista atât'a putere restringátóre la recunóscrea unui lucru de atare. Observámu de multe ori, cum in privinti'a frumosului nici judecátile la doi individi nu se unescu in tóte, ci

preiulu loru (sî inca legate!) incepu cu 20 cr. v. a. mai susu nu; cari trecu in Nr. 72 alu „Telegrafului romanu“ peste acestu pretiu, nu suntu menite pentru elevi. Cerceteze acumu dlu cor. despre cártille scolare, esite din alte tipografii, despre cártille prescise prin instructiunea min. Thun, despre celea ale scóloru altoru confesiuni din tíera sî va aflá usioru dela librari, cu ce pretiu le vendu; noi tienemu, a fi nedemnu, spre a-'i aratá dlu cor. pretiulu, a huli cártille altor'a!

Amu vediutu pretiulu cărtilor scolare din tipografi'a archidieceasana gr. res., cátu este de diosu; tipografi'a are sî cheltuiéla cu ceea, ce se cere la tiparirea cărtilor scolare: nu potemu dar' dóvedí, care va fi partea din profitulu, pre care dlu cor., cu tóte ca pretinde o scendere a pretiului cărtilor scolare sî mai insemnata, o onoréza totusi cu demnitatea, de a trece intr'unu fondu publicu; dar' sî aici apoi face nedreptate partii ceialalte din acestu profitu, nedandui adeca acestui'a nici unu destinu!

(Va urmá.)

De la naga Ternave.

Egala indreptatire neobservata.

Cându jaceamu toti sub greutatea absolutismului, se audiau neintreruptu voci din partea magiariloru condamnátoria de sistemulu bachianu sî de tendintie de germanisare. Veni la mijlocu resbelulu italianu din anulu 1859, care causa lacuni mari de feciori in armat'a austriaca, dauna insemnata in tesaurulu statului sî perderea unui teritoriu.

Dupa estrea diplomei din 20 Octobre 1860 inceputa magiarii a ne cántá despre imbratsiarea fratiescu, despre egala indreptatire sî despre aplicarea proportiunata — a unui numeru mare — de barbati ai natiunii románe sî la posturi mai inalte. Dara cându veni ocaziunea de a dá probe despre cele promise, cându venira dico magiarii 1867 la putere uitare séu nu voire a mai sci de promisiunile facute, cáci ne este inca in prospeta memoria cum cu ocaziunea alegeriloru de functionari an. 1867 in comitate sî in scaunele secuiesci, cu exceptiunea comitatului Clusiu sî alu Hunedórei, unde se luara in consideratiune sî se aplicara sî románi — románii cadiura cá prunele, sî se inlocuira cu magiari; cadiura ce e dreptu sî magiari, cari serviseru sub absolutismu, in sa spre dauna economica-natiunale cum se intempla la románi, cáci magiarii cadiuti se inlocuira iéra cu magiari, pre cându cum amatiu mai susu, románii cadiuti se inlocuira iéra cu magiari, — cadiura mai incolo sî dela alte dicasterii ale tierci barbati románi din posturi cardinale.

Tabl'a regésca din M. Osiorheiu, la care au

dupa ce unu pre altu reciproc s'a incercatu a se capacitá despre parerea sea, nesuccesáundu acést'a finescu cu dicál'a cea atât'a de cunoscuta „de gustibus non est disputandum“ séu cu un'a din variatiunile acestei dicale. Acést'a impregiurare la o privire superficiala arunca pre cinev'a intr'unu scepticismu in privinti'a frumosului, ca nu aru esis'a, unu frumosu absolutu pentru toti ci numai subiectivu, ce coresponde numai la individu. Sciinti'a estetica, care prin Herbertu a luat unu aventu mai mare, arata conditionile prin carea e ceva absolutu frumosu séu uritu. Fiindu acésta sciintia de unu interesu practic sî conditionáundu desvoltarea gustului frumosu adeverata cultura, amu credintu a nu fi fára interesu o tractare scúrta a regulelor estetice, precum sciinti'a moderna a esteticei le-a desvoltatu.

Inainte de tóte observediu aci ca judecat'a asup'r'a frumosului, resp. uritului nu se nasce nemijlocitu prin afectarea simtiriloru nóstre asiá d. e. se dice de o flóre, ca mirósa frumosu nu in sensu esteticu. La simtiulu esteticu ajungemu numai in urm'a impressiunii, ce o face receptiunea castigata asup'r'a sufletului nostru. Receptiunea póte afectá nervii omului cu ocaziunea primirei ei intr'unu modu placutu séu neplacutu, fára cá se fia placere in sensu esteticu de care e vorb'a aci. In sensu esteticu nu place nici odata o simticiune singura ci unu complexu de simticiuni, sî nu place organului, care este numai mijlocu, ci spiritului asiá d. e. la audirea unei musici nu place urechiei ci spiritului, care singuru numai este in stare de a primi singuraticele tonuri (nu unulu) in ordinea succesiune, ce facu frumosu. La privirea unei regiuni, care are conditionile frumosului nu afectarea nemijlocita facuta asup'r'a nervului ochiului place, ci total'a im-

fostu până la 1867 unu vice-presedinte român, 6 asesori, unu vice-directoru de fiscalatu, unu secretariu, unu adjunctu de archivu și 3 cancelisti rom., se organiză este au încorporându-se cu forulu apelativu a 2 lea din Sabiu pentru fundulu regescu, prin urmare numărulu personalulu au crescutu, și de sine se întelege, ca trebuia să crească și numărulu functionarilor români, dară: umgekehr ist auch gefahren. — In locu de a crește scadiu numărulu asesorilor cu 2. In loculu vice-directorulu dela fiscalatu nu se alege iera român, precum nici in loculu secretariulu, dupa numirea de acum — pôt biró — adjunctulu de archivu se denumii iera. Se mai denumira 3 concipisti (unulu nu a primitu) și doi cancelisti.

Personalu întregu la acestu Dicasteriu constă din 63 de individi, dintre cari nu este inca denumitu unu v. presedinte, care postu este inse rezervatu pentru unu magiaru. Nu este denumitu unu asesoru și directoru de cancelaria. Ca se va denumi de asesoru in locu vacantu și de directoru magiari, numai incape indoiala.

Se scie inse ca între 63 amplotiati suntu 11 români, 38 magiari, 9 sasi și 3 germâni.

Impartiti dupa cathogorii.

Români: 1 vice-presedinte, 5 asesori, 2 concipisti, unu adjunctu de cancelaria 2 cancelisti.

Ungari: 1 presedinte, 1 v. presedinte, 11 asesori, 4 suplenti de asesori, 1 Secretariu presidialu, 14 concipisti, 5 cancelisti.

Sasi: 1 v. presedinte, 3 asesori, 1 v. directoru de fiscalatu și 4 concipisti.

Germâni: unu asesoru, 2 cancelisti.

Mai suntu de nou denumiti 9 servitori de cancelaria, între cari 7 magiari, 1 român și 2 sasi, — apoi 6 diurnisti.

Cându vorbim de diurnisti nu putem lasă neamintitu unu casu specialu, ca, cându s'au luat acei 6 diurnisti — toti magiari — 3 cu câte 1 fl. 3 cu câte 90 xr. pre di, unu singuru român cu numele Veraranu fostu la militia 10 ani, mai multi ani ca sergentu, și in asta calitate esitu dela militia 1854, in care anu aplicatu la unu tribunalu apelativu ca accesistu, unde a servitu până la 1861. cându veni in disponibilitate, iera dela inceputulu anulu 1862 servi la 1866 disolvatu tribunalu criminalu provincialu din M. Osiorheiu totu in aceea calitate, apoi in 1867 devenitu pensionatu cu 122 fl. 50 xr. pre anu, petitiună și elu la presedintele tablei regesci Bar. Apoi pentru unulu dintre acele 6 posturi de diurnisti, insa fara rezultatu! se dederă tôte numai la unguri, macaru dintre acesti diurnisti, numai 2 suntu asiă lipsiti că aspirantulu rom. 2 aru puté

presiune, ce o face întregu asupr'a spiritulu și care exista in elu (spiritu) că o imagine primita aci prin ochi.

Dupa aceste premise voiu desvoltă, pre scurtu procesu prin care ajungemu la o judecata estetica, încatu se pôte face acest'a într'unu elaboratu scurtu. Partea aceea a spiritulu, prin care cuprindemu frumosulu o numim simtiu esteticu. In puterea acestui simtiu suntem noi in stare că sa dăm judecata estetica „este frumosu seu uritu“ dimpreuna cu gradurile dela aceste judecati. Gradulu in care se manifesteaza, acestu simtiu că unu simtiu corect, mai viciu seu mai pregnantu 'lu numim — gustu esteticu. —

Vine întrebarea acum, ca pentru ce nu toti omenii n'au unu gustu, seu ceea ce totu un'a este, pentru ce de multe ori ceea ce pentru unulu este frumosu pentru cel'a-laltu este uritu? căci unulu numai trebuie se aiba dreptu Caus'a la acest'a este totu aceea care este la judecati care le-amu numitu mai susu logice spre deosebire de cele estetice. Adeca deca cine-va aduce cu sine unele predispositiuni psihice, fizice predilectiuni, preocupatiuni castigate prin educatiune, familia, impregiurări locale, politice, aplicări nationali, patriotice și ocupatiune care tôte laolalta le putem numi subiectivismu, va fi totu-déun'a impedecatu la o judecata obiectiva care este cea adeverata. Pre terenulu esteticu voiu ilustră acest'a cu unu esemplu: Unu soldatu caletoresce prin tieri departate, departe de consangeniului sei. Acolo afla elu unu pariu și o coliba lângă pariu. Intregulu are numai aspectulu unei parasitari, de care cu grab'a 'ti vine a te departa — voiu sa dicu nici o imagina frumoasă. Soldatulu suspina odata dela anima și eschiua: ce locu frumosu! Deca esaminezi dupa

trai și fara acestu diurnu, 2 dintre cari unu pensionatu, erau dejă aplicati, unulu la Magistratu cel'a-laltu la oficiolatu scaunulu de aici cu diurnu de câte 80 xr. pe di.

Vedemu ca ministerulu ungurescu de justitia pre lângă tóta uniunea Transilvaniei cu Ungaria a respectatu indigenitatea transilvanilor și a denumitu la acestu dicasteriu totu barbati din Transilvania.

Scim ca dupa conscriptiunea din 1857 suntu in Transilvania unu milionu și circiter 4 sute de mii români, magiari cinci sute de mii iera sasi 2 sute de mii, prin urmare românii suntu de 2 ori asiă numerosi că toti locuitorii celor-lalte nationalitati.

Se véda lumea acum proportiunea la aplicarea de individi la acestu foru apelativu! 11 români, 38 magiari faptice denumiti. Intre 4 suplenti de asesori nu este unu român, secretariu presidialu este asemenea magiaru, directoru de fiscalatu și unu vice-directoru magiaru, nici unu român etc. și totusi unu aspirantulu la unu postu de diurnistu nu se primii.

Acum se mai punemu întrebarea ca ungurii solvéza in Transilvania mai multa contributiune, și pórta alte sarcini ale tiei, seu românii? Au datu magiarii feciorii cei mai multi la militia, seu românii? Nu regimentulu român alu 50-lea și alu 63-lea curatu românulu au inu: „König der Niederlande“ dela Bistritia au inu in 24 Iunie 1866 Custozza cu asaltu dupa perderi de atâti'a oficeri eroici și feciori români? Apoi ce a facutu Colonelulu Bar. Ursu că românulu la Lis'a inca se scia, și apoi românii totusi se fia asiă tractati?

Mai incolo presedintele tablei regesci bar. Apoi se încercă in 1866 a delatură doi asesori români dela tabla, pre Gaitanu și pre Romanu, cându insa esistându cancelaria antica nu-si puté realisa planulu, dară nu odihn dupa ce venira magiarii la putere incepu a miscă tôte pietrele de nou și atunci si ajunse scopulu. Nu se satura insa cu atâta, ci la organizatiunea din estu anu a tablei regesci esoperă delaturarea inca a 2 barbati ai natiunei române și anumitu a asesorilor Mateiu Papp Grideanu și Antoniu Stoic'a, cari suntu cei mai calificati, mai muncitori și condusi de simtiulu dreptății in etatea cea mai robusta, și pre cari nu au potutu seduce neci încercările majestrite și tractările brutale ale presedintelui Apoi. Acesti 2 barbati precum și celalalti doi mai susu amintiti, anteiu delaturati, nu s'au retrasu neci odata a aduce jertfe și in bani in cause nationale. Nu aflăm cu cale a insiră pre cei depusi mai nainte, ci ne punemu întrebarea: Ce pôte fi caus'a delaturării bar-

batiloru natiunei rom. din posturi, decâtu acei'a ca magiarii aru avea de cugetu a urmari strinsu programei loru ca pre rendu se lipsesca pre toti barbati români din posturi spre a numai avea poporul românulu dela cine mai cere svatu seu macaru invariatiune in contra apucaturilor și faradelegiloru straine.

Amplotiati români au fostu bineveduti din partea natiunei loru in servitiile de ei ocupate, nu au postitu și nu potea poffi a fi delaturati precum au facutu natiunea magiara in contra barbatiloru loru, nu d'atr'alta cauza decâtu ca se capetă și altii de și nu au merite, plata de pre spatelu poporulu, ce e cu atatu mai tristu, ca statulu trebuie se platésca salariu noue și pensuni, cari cele din urma se puté ocoli, lasându-i in servitiile loru cari nici decum nu le competéza magiariloru.

Deci natiunea româna intocm'a unei maico dulci, care vediendu-si copilulu maltratu, cauta dupa maltratorulu, dupa causa maltratării și pretinde satisfactiune, nu mai pôte suferi astfelu de tractări cu fiii ei, ea vrea se scie caus'a delaturării din posturile loru, tocm'a asiă precum pretinde și drepturile sele egale, pretinde deslusire dela luatulu Governu ungurescu, căci altmintrea nelamurindu acesta delaturare se va consideră și aceea tocm'a asiă de nejustificatu, precum au fostu și suntu tôte maltratările magiariloru nejustificate factia cu românii din punctu de dreptu nationalu, și va insemnă și acesta desconsiderare și nedreptate in istoria pentru a judecă posteritatea asupr'a altorulu nedreptăti.

Din Banatu, (Carasiu) de lângă Vorsietiu, in Octobre 1869. (Urmare.)

Vedi tocm'a asiă impregiurare ne faci și pre noi că sa nu asceptăm până ce ti se va respunde din partea competente la barfelele meschine; și te ascurăm cătu pre d-ta dle R. — atatu și proamiculu d-tale Redactoru ala „Concordiei“ ca de nu amu avé in consideratiune tocm'a faptele lui P. simtiulu și zelulu lui nationalu la tôte ocaziunile manifestatu, moralitatea nepatata, luptele și suferintiile pentru ca a desvoltatu pré mare zelu in trebile bisericesci nationale; de nu amu privi dicem la aceste, apoi la intentiunea infernala a d-tale dle R. — te asigurăm pre onórea nóstra: ca n'aru merită și n'amu fi aflatu de demnu că sa ne dejosim inu paralisarea calumniiloru nescocite de unu omu malitosu și invidiosu cum este unu anonimulu corespondente R. — alu „Concordiei“ —

caus'a placerei ce o afla elu la acestu locu, apoi afii, ca soldatulu acel'a eră nascutu într'o coliba, care eră că aceea, și ca pariu eră că acel'a, pre unde mergea elu odinóira cu caprele — cu alte cuvinte, frumosulu aci nu jacea in obiectu ci in subiectu. — Numai distingându cine-va in sine pre omu de omu unilateralu seu desbracându-se de acele preocupatiuni, va puté face cu judecata drepta și obiectiva asupr'a relatiuniloru lucrurilor, fia pre terenulu ratiunei logice seu acei practice (estetice). Aflându-se toti omenii emancipati de preocupatiunile loru, judeca într'unu felu asupr'a unui obiectu. In modulu acest'a numai ajungemu și pre terenulu esteticu la cunoscioti'a unui frumosu seu uritu absolutu, adeca care place resp. displace nu numai individulu, ci omenime, numamastada (ca modernu) ci in tôte tempurile, pre scurtu nu numai că ce-va romanticu, ci că clasicitate. — De aci ne tragemu o regula estetica: ca judecat'a facuta in privinti'a frumosulu unui obiectu sa fie provocata numai de referinti'a obiectulu și nu conturbata prin subiectivismu.

I. Frumosulu la obiecte.

Estetic'a că sciintia pregatesce precumu vedemu pre omu de omu idealu și apoi numai cu elu pregatitu vorbesce, prescrie și tratédia de unele reguli și conditiuni, sub care este ce-va frumosu seu uritu distinge asi'a dară unu frumosu absolutu Criteriu frumosulu seu uritulu este placerea seu displacerea care este impreunata cu icon'a remasa in omu. La o judecata estetica nu facemu altceva fara dăm espressione placerei seu displacerei, ce simtimu. Judecatiile despre gradurile frumosulu suntu multe. Din aceste judecati asupr'a formelor se abstragu judecati de concepte mai inalte, care in sine se potu

privi că reguli seu conditiuni sub care place seu displace. Unde se pôte face judecatiile acestea acolo este frumosu, unde este contrariu loru acolo e uritu. Asiă d. e. atari judecati generale asupr'a formelor obiectelor suntu: armonia, perfectiunea etc. Voiu ilustră precatu mi ierta natur'a acestui elaboratu acest'a și prin esemple: In partea generale a acestui tractatu amu amintitu, in trecatu, că ce place nu este unu singuru membru, ci o relatie a mai multor'a membre, astfelu in musica nu place unu singuru tonu care s'aru audi singuraticu, ci o referintia de mai multe tonuri, care successive in tempu urmédia unu dupa altulu modulându și variindu dupa regulele musice. La unu tablou coloratu nu ajunge, pentru ca sa placa nici odata o singura colóre, ci trebuie se fia o referintia de colóri deosebite, care simultanu se faca o impressiune totale. Unu esemplu din frumosu naturei! O campia estinsa, unde nu se mai vede nici o variatiune, nu place, precandu din contra o regiune plina de variatiuni între dealuri, munti, lunci, vai, și nisce radie reflectate pre acelea, de sóre in apunerea sea dau unu aspectu adeveratu frumosu; o opera dramatica, unde putiene momente suntu intretiesute, unde putiene persone și caractere figurédia, nu place, ca oper'a care este copioasa in momente, persone și caractere asiediate într'unu nesu causalu. Tôte aceste esemple ilustreaza acea pretensiune a estetice, că spre a fi frumosu se cere perfectiune numamastada estensiva dară și intensiva, căci n'ajunge că se fie multi membri ai referintii, ce facu frumosu, dar sa fie și espresii și marcati in infatiosierea loru

(Va urmă.)

Dealtmintrea ori-cine se fii dle R. trebuie sa ti-o spunem verde, ca câte le-ai afirmatu despre P. ca aru fi figuratu dupa 1848/9 ca Greisler etc. si despre a cărui trecutu sciu omenii mai betrani spune multe siodienii si basne; tote aceste sunt cale vale, se potrivescu intocmai cu basne si siodienii de ale copiiloru, si se vede tocmai din incidentulu acestei analizari biografice: ca dlu R. asemenea se potrivescu ca copiii si-si pune mintea cu densii, apoi la baljocuri si ingiurii se pare a emula eclatantu, pe pilaritia care deca se mania un'a pre alt'a 'si arunca in fatia cele mai scarnave vorbe, — chiaru si alunecările din copilaria, — dara trebuia se scie corespundintele R. alu „Concordiei“, ca nu se intraba cine ai fostu ca copilu, decatu cine esci ca barbatu maturu; cine dintre omeni de omenia va pute afirmá vre-o fapta imorala din vieti'a omenesca, — séu vre-unu faptu anti-nationalu; te provoci dle R. la inteliginti'a din Boccea-montana si cu rezerv'a a loru cati-va amici vechi ai lui P., va se dica te provoci la dusimani de panur'a d-tale ai lui P. din Boccea!

Apoi abstragendu delá aceste fratele P. dupa anii 1848/9 n'a fostu omu maturu, ci unu copilu abia in versta de 13 ani, nici n'a fostu elu Greisler, ci a vietuitu la parintele lui, carele pre tempulu de atunci era negutietoriu cu casa si cu avere frumoasa in Bogsi'a romána, si jefuindu-lu hordele lui Rozsa Sándor au seracitu, si din caus'a miseriei n'a fostu in stare a dá crescerea cuviinciosa prunciloru sei, intre cari P. P. a fostu celu mai mare!

Vrea dlu R. se dica aceea: ca Curtius nu posiede sciintiele recerute de a figurá ca publicistu si a se ivi in numele marelui si eternizatu-lui Curtius, carele nu acrutiatu nici vieti'a pentru salvarea Romei; — apoi cum se vede din totu pasagiulu corespundintei lui 'si vérsa invidi'a asupr'a lui P. pentru ca a devenitu notariu alu Asociatiunei románe nationale din Aradu, — vedi dle R. si parinte preotu gr. or. deca esci, — aceste tote sunt tocmai nisece fapte frumoase si demne de recunoscentia inaintea ori si cărui omu de omenia si buna la anima!

Te intrebamu acum dle R. cumca: bateru se si fia fostu dlu P. ceea ce afirmi din resbunare, cum de unu asemenea individuu numai inaintea d-tale petatu si necualificatu, — deveni aplicatu in diferite oficii, ca scrietoriu actuariu, notariu comunale in care chiamare a desvoltatu o activitate de toti indestulatória; cum de tocmai densulu ca omu asiá netrebnicu cum lu faci d-ta dle R. avu aceea reyna si diligenti'a a se perfectiuná in literatur'a si limb'a romána, asiá in mesura, ca se servésca dejá de doi ani ca notariu alu Asociatiunei, unde inca a datu dovedi eclatante ca este capace de missiunea sea, si a cărui'a activitate de toti este ca un'a corecta recunoscuta; a cărui'a purtare solida si pacinica pre toti i-a multiamitu pre deplinu, — numai pre dlu R. — nu-lu póte multiami tocmai acést'a insusitate frumoase a lui Curtius!

Afara de aceste scie defaimatoriulu R. ca fratele P. pre langa ocupatiunile cele multe la Asociatiune — a fostu deprinsu sub totu decursulu anului in continuu la episcopi'a aradana cu registrarea actelor, — si totusi agendele Asociatiunei nu numai ca n'au suferitu nici o scadere, ma ce e mai multu directiunea a fostu in stare a areta in anulu acést'a unu rezultatu alu activitatiei se, — cum nu l'au mai avutu! Apoi recunosce singuru dlu R. ca P. de unu tempu mai indelungatu serie si la jurnalistica sub diferite subsemnari candu de Petru, Panu, etc. dara mai multe corespundintie aparu in „Albin'a“ sub numele Curtius!

Recunosce apriatu, si dice ca detorinti'a impune a fi cu recunoscentia dlui corespundinte pentru servitiulu, ce-lu face jurnalistici si respective publicitatei, si dupa ce lauda aceste tote incepe a defaimá, a caracterisá, pre P. cu espressioni grobiane, si apoi 'si esprima invidi'a asupr'a lui, ca a fostu in atatea servitie; ca „a sciutu sa castige simpatii'a acelor'a doi episcopi románi din Caransebesiu si Lugosiu“, si pentru ca astadi e notariu la Asociatiunea romána aradana, dara nu scimu din ce cauza a retecutu denumirea lui P. de secretariu la inspectoratulu reg. ung. de scole din comitatulu Temisiului, séu ca dora tocmai acést'a impregiurare lu inghimpa mai tare pre dlu R., noi inasa asiá scimu ca P. a rosemnatu de acestu oficiu scolaricu, alu cultivatoriloru magiaresci, — inasa sa nu cugeti parinte R. — din „Concordia“, ca a re-

signatu pentru ca nu s'aru simti destulu de aptu spre acést'a chiamare, ci din cauza ca — vedi acestu scurtu si grosu nu voiesce a fi instrumentu magiarisatoriu!

Insa nu te teme dle R., ca vedi acelu Curtius pre carele nu te sfiesci a-lu persiflá in publicu, a descrie o caracteristica neadeverata si falsa despre trecutulu si biografi'a lui, — apoi in fine te incumeti pana a-lu presentá inaintea publicului ca pre unu „neromanu“ afirmandu: ca densulu traciesce din sudorea románului, fára c. se fia si elu atare, fára ca candu-va se fia sacratu unu cruceriu orbu pentru atare cauza nationala?! acelu barbatu pre care te incumeti a-lu desnacionalisá, numindu-lu puin de sierpe in sinulu románului etc. vedi acela a fostu si este románu mai bunu, si mai zelosu pentru caus'a sánta nationala, a doveditu in fapta prin moral'a lui nationala, prin activitate amesurata puteriloru, de care au dispusu, si a produsu mai multe folose natiunei decatu d-ta dle R. — si cei ce suntu de o penura cu d-ta, — speramu ca Curtius nu va alunecá nici macaru pre vre-unu minutu din pusetiunea in carea se afla de prese itu, nu va alunecá din zelulu si activitatea neobosita, — iera pre d-ta dle R. nesciindu-te unde esci, acelu mare factoru si nationalistu nu suntemu in stare a-ti atribui nici a diecea parte din insusitatile si meritele lui Curtius, — ci te declaramu de unu calumniatoriu reutaciosu si malitosu!

In fine dechiaramu resolutu: ca cu acést'a reflexiune la pascuila lui R. din „Concordia“ amu precurmatu si incheiatu ori-ce discursu polemicu; amu facutu aceste reflexiuni nu ca sa aperamu pre P. cáci lumea neinvidiosa-lu scie si cunosce, — ci amu aflu de lipsa a face spre a areta lumii catu de fára consideratiune suntu unii omeni candu-si resbuna. —

Ungurii dle R. amici dará mai buni ai d-tale si ai „Concordiei“, — decatu a lui Curtius din „Albin'a“ — nisuiescu din tote puterile a magiarisá tote poporele si natiunile conlocuitorie in acést'a patria; — ei emancipeza si volenteza si pre evrei in castele magiarismului, si-i facu partasi intru tote favorurile, — numai ca sa se marésca si intarésca pana candu d-ta dle concordistu R. cu o maniera ne mai pomenita vrei se desminti si despretuiiesci pre unu románu ca P. care — dupa cum de comunu este cunoscutu — sa crescutu in casa parintelui seu románu, *) a invetiatu in scola romána din Bocsiá-romána religiunea, si moral'a nationala romána; care totu deun'a a fostu, este, si speramu ca va fi románu fidelu, bine-simtiatoriu, si devolatu sántei nostre cause nationali!!! — Vedi dara dle R. din „Concordia“ cine suntemu!

Unu preotu, si unu invetiatoriu románu adeveratu, gr. or. — membri Asociatiunei nationali aradane pentru cultur'a poporului románu.

Responsabili fatia cu redactiunea.

Ioachim Chirciu, parochu.

Iacobu Malinu, docinte.

Varietati.

*** M. S. imperatulu este insotit in caletoria sea spre Orientu de cancel imperiale c. Beust, de ministru — presedintele Ungariei c. Andraschy de ministrii Plener si Gorove, déru nu si de ministru presedintele cislaitanu c. Taaffe. Programu caletorii este Constantinopolu, Egiptu, Suez si Ierusalimu.

*** Din raportulu, ce l'a datu ministru de finanze in un'a din siedintiele din urma ale dietei Ungariei de venite si spese pre anulu 1868 notamu aci pre scurtu nisece rezultate: Veniturile ordinare pre anulu 1868 a fostu 111.095,925 fl., venituri extraordinarie 2.822,270; Peste totu venit 113.154,096 florini Spesele ordinare 96.845,485 fl. Spese extraordinarie 13.827,849

*) Parintele atacatulu domnu P. a fostu románu forte zelosu, si iubitoriu de biseric'a sea — ca comerciante in stare buna materiale pre tempulu vietiei lui a facutu multu bine conlocuitoriloru sei, le-a ajutatu in tempu de lipsa, si cu deosebire a facutu multe daruri sántei biserici dia Bocsiá-romána gr. or. placa dle R. mergi in biseric'a acolo si vei vedé acolo acele daruri cum suntu, icone, prapuri si alte multe marantisiuri — ce se vedu intru eternizarea memoriei fiertatulu crestinu evlaviosu G. P.

fl. Peste totu spesele ord. si extraordinarie: 110.673,334. Prisoseste in a. 1868 asiá déru sum'a de 2.480,761. Cu ocaziunea asternerii bugetului pre anulu venitoriu 1870 dede ministru ung. de finantie si unu conspectu destre isvórele venituriloru (domini de statu) si despre modulu cum le administrédia acelea. —

*** Dlu Ioanu Badiá fostu concepistu onor. in functiune la comisariatulu regescu in Transilvani'a, este numitu asesoru suplinte la tribunalulu urbanale din Tergulu-Muresiului.

Pentru cele 26 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

Delá Dlu Visarionu Romanu . . . . . 5 fl.
Delá Biseric'a S. Nicolau din Brasiovu, tramisi prin dlu Epitropu I. A. Navrea, ... 100 fl.
Delá urmatorii Domni din Brasiovu, si anume:
Iosifu Baracu P. otopopu 10 fl. Damianu Datcu 5 fl. Nicolau Padure 5 fl. Nicolau Maciucá 5 fl. Ioane H. Ciurcu 2 fl. Alecu Georgiu 3 fl. Ioane Bobancu 1 fl. Vasilie Oroianu 3 fl. Stefanu Russu 1 fl. Georgiu Bacicu 1 fl. Georgiu N. Florianu 1 fl. G. N. Orgidanu 1 fl. Ioane Persoiu 1 fl. Nicolau Strevoiu 1 fl. Cristea Orgidanu 1 fl. Dimitriu Encioviu 5 fl. Antonu Purcára 1 fl. Georgiu Georgiu 1 fl. Ioane Sotiru 2 fl. Teodoru Nicolau 1 fl. G. I. Nic'a 1 fl. G. I. Bómbanu 2 fl. G. Popu 1 fl. I. I. Gamulea 1 fl. Andreiu A. Popoviciu 5 fl. Costache Draganescu 3 fl. Vasilie Voin'a 1 fl. Georgiu Bratu 1 fl. Ioanu I. Padure 2 fl. Stefanu Sotiru 3 fl. Dumitru Eremias 2 fl. Ioane Saniutia 1 fl. Florea Parvu 50 xr. George Nanu (Campu-lungu) 1 fl. Naie Ionescu et Mihalache Magureanu 1 fl. Ioane Florianu 2 fl. I. Teclu et fiiu 2 fl. H. e. Ionitia 1 fl. George Stefanoviciu 1 fl. Tache Stanescu 5 fl. Ghitia Giorgiulescu 1 fl. Dumitrie Bar'a 1 fl. Ioane Rosiu 1 fl. Constantinu Steriu 2 fl. Archimandrescu et Dimitriu 2 fl. Teodoru T. Ciurcu 3 fl. Oprea P. Sfetca 1 fl. Georgiu Colibanu 1 fl. Radu Spuderc'a 1 fl. Nicolau Oghea 1 fl. Ioane Dusoiu 1 fl. Costache Voicu 1 fl. Danielu Demetriu 2 fl. G. Baritu 2 fl. Nicolae Frigatoriu 1 fl. I. Iarc'a 50 xr. Radu Stefanu 1 fl. Petru Spuderc'a 1 fl. Dumitriu Marcea si I. Gamulea 1 fl. N. I. Mihaltianu parochu 1 fl. Iordache Davidu 5 fl. Ioane Manole 2 fl. Capit. G. Cristurianu 2 fl. Ioane I. Bobancu 2 fl. Nicolae I. Baboianu 1 fl. Ioanu G. Ioanu 5 fl. Radu Pascu 1 fl. B. Baiulescu par. 1 fl. Georgiu Bredianu 1 fl. Ioane I. Petricu 1 fl. Ioane Rasnovanu 2 fl. Zacharia Furnica 1 fl. I. B. Popu 5 fl. Georgiu Vladareanu 2 fl. Iorgu Bar'a 1 fl. T. Temistocli 1 fl. Nicolae G. Orghidanu 2 fl. Constantinu I. Iug'a 2 fl. P. Oprisiu 1 fl. Stefanu Poenariu 2 fl. Apostolu Popu 1 fl. Nicolae T. Ciurcu 5 fl. Ioane Lengheru 3 fl. Ioane Mesiot'a 2 fl. Stefanu Iosifu 1 fl. Ioane Ionasiu 1 fl. Dr. Nicolae Popu 1 fl. (5 fl. 80 xr.) Ipolit Iasiaviciu 1 fl. Iosifu Fericeanu 1 fl. Rudolf Madiareacu 1 fl. Teodoru Zernovanu 1 fl. P. Svulca 1 fl. Naie Dimitriu 1 fl. Radu Morariu 1 fl. Ghitia Sterianu 1 fl. Rudolfu I. Stinghe 1 fl. Dumitru Cioflecu 1 fl. G. I. Teclu 1 fl. Constantinu I. Popasu 1 fl. Nicolau Padure 1 fl. Iacubu Ferharth 1 fl. Andreiu Pitisiu 40 xr. Nicolau B. Popu 1 fl. I. Urdica 1 fl. Diamandi I. Manole 5 fl. Androne Androniu par. 2 fl. Ioane Petricu Protopopu 3 fl. Panteleimonu Dim'a 2 fl. Ioane Pope'a 1 fl. Dr. Vasilie Glodariu 1 fl., tramisi prin dlu Nicolau Maciucá, cu totulu . . . . . 202 fl. 20 xr.
S a b i t u i n 18/30 Octobru 1869.

Comitetulu

11-3 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu in comun'a nostra greco-orientala romána Costeiu in protopresviteratulu Fagetului, prin acést'a se escrie concursu de dato de astadi pana in 26 Octobru 1869 s. vechiu.

Emolumentele impreunate cu acést'a statiune suntu urmatórele: in bani 73 fl. 50 xr. v. a. 100 punti de clisa, 100 punti de sare, 15 punti de lumini, 10 stingini de lemne, 80 de masuri de cucuruзу, 3/4 lanti de gradina si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupa acést'a statiune, se aviseadia a-si asterne concursule sele la comitetulu parochialu pana in terminulu defiptu, indiestrate cu estrasu de botediu, cu adeverintie despre sciintiele absolvate, despre portarea sea morala si politica, precum si despre servitiulu de pana acum.

Costeiu, 5 Octobru 1869 s. v.

Ioanne S u d r e s i a n u
preotu si presidente comitetulu parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Octomvre 1869.

Metalicele 5%	59 60	Act. de creditu	238 25
Imprumut. nat. 5%	69	Argintulu	121 75
Actiile de banca	708	Galbinulu	5 96